

Z činnosti hudebních knihoven – IAML

Téma „kritika“ na výroční konferenci České společnosti pro hudební vědu 2003

Před více než rokem jsme na tomto místě a při obdobné příležitosti připomenuli aktuální trend exaktnosti humanitních oborů, konkrétně důležitost hudebně-dokumentační práce pro muzikologii. Obdobné snahy poznamenaly též program obou dnů výroční konference České společnosti pro hudební vědu (ČSHV), realizované 5. a 6. prosince 2003 v zasedací síni Národní knihovny ČR v Klementinu. Odborně i obsahově se na její přípravě a uspořádání výrazně podílelo hudební oddělení NK. Hlavní zaměření konference se odvíjelo od mnohovrstevného tématu kritiky v oblasti hudby.

Celou konferenci charakteristicky a nanejvýše vhodně otevřel brněnský badatel německého původu Andreas Kröper bohatě dokumentovaným příspěvkem „Pravidla hudební kritiky v severoněmecké oblasti kolem roku 1750“. Autor, sám aktivně činný na poli ožívání hudby 18. století, poukázal na různé formy dobové hudební kritiky, představil ji jako sociologickou záležitost a pramen dobového myšlení o hudbě. Aspekt dokumentace a také názornosti vystoupil do popředí hutným a obsáhlým příspěvkem Bohuslava Čížka „Sbírka hudebních nástrojů pražského Národního muzea, její novodobý výzkum a reflexe světovou organologií“. Jedinečnost dotyčné sbírky a některých jejích vyslovených unikátů vynikla zásluhou důkladného výkladu, obrazových ukázek a kritické interpretace dostupných informací.

Zejména zpočátku, a nebo alespoň první den konference se zdálo, že prezentace aspektu kritiky zasáhne především samu muzikologii. Krátký příspěvek Zuzany Jurkové „Kritika muzikologické praxe v českých zemích“ otevřel problém dualismu hudebně-historicky orientované muzikologie a muzikologie systematické. (V bezprostředně navazujícím diskusním příspěvku Marek Franěk hovořil už přímo o „likvidaci systematické muzikologie.“) Jarmila Gabrielová („Současnost a perspektivy Oddělení hudební historie Etnologického ústavu Akademie věd ČR“) proti tomu naopak bránila koncepci zvolenou v Oddělení hudební historie, které vede. Následující den situaci v bývalém Ústavu pro hudební vědu Akademie věd ČR, od 1. 1. 2003 jako Oddělení hudební historie sloučeném s Etnologickým ústavem AV ČR, v posledních čtrnácti letech kriticky shrnul a zhodnotil Marek Franěk v ohlášeném příspěvku „Současná česká muzikologie: potřeba koncepce, vědecké etiky a otevřené diskuse“.

Začátek druhého dne konference přinesl příspěvky úžeji související s pojmem kritiky, respektive hudební kritiky v běžném slova smyslu. Nejdříve Rudolf Pečman („Me-

zioborové aspekty hudební kritiky“) zvolené obecné téma demonstroval na poučné sondě srovnání publicistických počínů hudebního historika Vladimíra Helferta a estetika Josefa Bartoše v meziválečném období. Julius Hůlek („Poznámky ke specifikům a potřebám hudební a vůbec umělecké kritiky“) otevřel problematiku z teoretického hlediska (vztahy k estetice a obecné uměnovědě) spolu s vyslovením nespokojenosti se současným stavem kritické činnosti. (R. Pečman řekl později v diskusi: „Hudební kritika u nás prakticky neexistuje, jen živoří.“) Kritické stanovisko k současnému stavu kritického myšlení mj. v okruhu západní kultury vyjádřila osobitě esejistickým způsobem Jarmila Doubravová („Fotbal, L. B. Meyer a teorie rámce“).

S Kröperovým historizujícím exkurzem chronologicky ladil faktograficky přínosný příspěvek Stanislava Bohadla „Hanckeho kritika Bionio opery Orlando furioso v provedení Peruzzi-Denziovy společnosti v Kuksu a v Praze roku 1724“. Pro úplnost ještě uvedme stručný hudebně-teoretický příspěvek Františka Řehánka („Modulace Leoše Janáčka“) a kritické, dokumentačně důkladné pojednání Lubomíra Chalupky „Kritická reflexia nástupu slovenskej avantgardy v 60. rokoch“.

První den program konference doplnil a výrazně obohatil nevšední večerní koncert v Zrcadlové kapli nazvaný *Opus „imperfectum“*. Účinkovalo sdružení „108 Hz“, jehož vůdčí osobností je mnohostranný interpret, skladatel a etnomuzikolog Vlastislav Matoušek. Na programu byly skladby, ve kterých je uplatněn princip konceptu, inspirovaného, nebo přímo koncipovaného starověkou a východní filozofií. Postupně zazněly: *Kóan pro různé hudební nástroje* V. Matouška (1998), *Kniha principů, skladby pro komorní soubor, op. 50* (1973), a to dokonce ve světové premiéře, Zbyňka Vostřáka, jednoho z nejvýznamnějších představitelů české novodobé hudby, a nakonec *Labyrinthus pro vox humana* (2000) V. Matouška. Inspirací, tematickým zaměřením, skladebnou strukturou a konkrétním vyzněním jsou tyto značně netradiční skladby jevem na naší současné hudební scéně naprosto nebyvalým. Nezvyklé kreační (skutečně tu jde o dotváření) zazněly v prostoru, kde jsme zvyklí poslouchat hudbu diametrálně odlišného rázu, většinou od baroka po romantismus. Právě poslech v neobvyklé atmosféře umocnil výsledný dojem.

V závěru možno konstatovat, že obsahově pestrá a bezesporu přínosná konference, průběžně provázená bohatou diskusí, se sice důsledně nedržela stanoveného pojmu „kritiky“ natož tradičně chápaného pojmu „hudební kritiky“, zato však přinesla nové informace, které by měly být shromážděny v chystaném sborníku. Ve vztahu k hudební dokumentaci jsme si díky ní mohli připomenout, že právě tyto pojmy a z nich plynoucí témata a úkoly jsou svým způsobem důležitým předpokladem hudební dokumentace.

Julius Hůlek
Národní knihovna ČR